

UCHWAŁA NR 23/II/18
DOLNOŚLĄSKIEJ RADY DZIAŁALNOŚCI POŻYTKU PUBLICZNEGO
z dnia 24 grudnia 2018 r.

w sprawie ustawy o kołach gospodyń wiejskich

Na podstawie art. 41a ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2018 r. poz. 450 z późn. zm.) uchwała się co następuje:

§ 1. Dolnośląska Rada Działalności Pożytku Publicznego przyjmuje stanowisko w sprawie ustawy o kołach gospodyń wiejskich. Dokument ten jest załącznikiem do uchwały.

§ 2. Uchwałę otrzymuje:

- 1) Marszałek Województwa Dolnośląskiego;
- 2) Rada Działalności Pożytku Publicznego;
- 3) Konwent Wojewódzkich Rad Działalności Pożytku Publicznego.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący
Dolnośląskiej Rady Działalności
Pożytku Publicznego
A. Kadiusz Zagrounik

STANOWISKO
Dolnośląskiej Rady Działalności Pożytku Publicznego
w sprawie ustawy o kołach gospodyń wiejskich

Podczas ostatniego posiedzenia Konwentu Wojewódzkich Rad Działalności Pożytku Publicznego podjęty był temat ustawy o kołach gospodyń wiejskich. Zgadzamy się, że KGW pilnie potrzebują przyznania im osobowości prawnej. Obecnie poszczególne KGW nie mają możliwości ubiegania się o dotacje. Ustawa mająca na celu zapewnienie szybkiej rejestracji KGW i wsparcie ich działalności na rzecz rozwoju przedsiębiorczości oraz kultywowania folkloru i polskiej bogatej tradycji nosi jednak piętno niezachowania jakichkolwiek zasad partycypacyjnych i konsultacji z działającymi obecnie KGW. Dlatego wyrażamy zadowolenie, iż przedstawiciele rządu na posiedzeniu Konwentu Wojewódzkich Rad Działalności Pożytku Publicznego w Markowej oraz na konferencji „Społeczeństwo obywatelskie oparte na wartościach” w Warszawie wyrazili gotowość nowelizacji tej ustawy.

Wobec powyższego Dolnośląska Rada Działalności Pożytku Publicznego przedstawia swoje stanowisko:

- 1) Nowelizacja ustawy o kołach gospodyń wiejskich powinna być poprzedzona otwartym procesem konsultacyjnym, zarówno ze środowiskiem kół gospodyń wiejskich, jak i innymi funkcjonującymi ciałami dialogu społecznego np. radami pożytku publicznego;
- 2) Nie powinno ograniczać się liczby kół gospodyń wiejskich na terenie jednej wsi oraz ograniczać członkostwa w takim kole tylko do osób stale zamieszkujących obszar wsi i przynależności wyłącznie do jednego koła (art. 4 ustawy). Obecne zapisy są nie tylko niezgodne z Konstytucją RP (art. 31), ale również z Kartą Praw Podstawowych UE (art. 12 i 52) i Międzynarodowym Paktem Praw Obywatelskich i Politycznych (art. 22). Ograniczenia praw i wolności muszą być proporcjonalne do celu, jaki chce realizować ustawodawca, a w przypadku ustawy o kołach gospodyń wiejskich brak jest uzasadnienia dla takich ograniczeń. W wielu miejscowościach funkcjonuje więcej niż jedno KGW – oznaczać to będzie przymus ich łączenia lub likwidacji. Ponadto bywają polskie wsie rozległe obszarowo, różnorodnie kulturowo lub skonfliktowane pomiędzy mieszkańcami – ogranicza się im wówczas możliwość tworzenia więcej niż jednego KGW, a tym samym możliwość kultywowania lokalnych tradycji. Ogranicza się także możliwość działalności w KGW na terenie innych miejscowości, które mogą być bliżej odległościowo lub sentymentalnie dla mieszkańców;
- 3) Nie powinno ograniczać się możliwości tworzenia KGW tylko do obszarów wiejskich. Wiele miast obejmuje na swoim terytorium także obszary wiejskie z funkcjonującym tam nadal rolnictwem i kulturą wiejską. Dzielenie środowisk wiejskich ze względu na status samorządu nie ma żadnego uzasadnienia. Zmusi także działające obecnie na

terenach miejskich KGW do zaprzestania działalności. Jest to nie tylko niezgodne z Konstytucją RP, Kartą Praw Podstawowych UE i Międzynarodowym Paktem Praw Obywatelskich i Politycznych, ale także intencją aktywizacji i rozwoju kultury środowisk wiejskich;

- 4) Niezrozumiałe jest wymaganie minimalnej liczby 10 osób do założenia koła gospodyń wiejskich (art. 5 ustawy), tj. ponad minimalną liczbę osób mogących tworzyć stowarzyszenia. Należałoby zachować wypracowane już zasady z ustawy Prawo o stowarzyszeniach i zmniejszyć minimalną liczbę osób niezbędnych do założenia KGW do 7;
- 5) Zupełnie niejasny jest zapis pozwalający osobom, które ukończyły 13 rok życia (za zgodą przedstawicieli ustawowych) tworzyć młodzieżowe i dziecięce organizacje wspomagające realizację celów koła. Brak jest informacji i zasad działania takich organizacji. Uważamy, że ten zapis powinien być skreślony w obecnej formie. Odwołując się do dotychczasowych procedur funkcjonowania organizacji na podstawie ustawy Prawo o stowarzyszeniach istnieje możliwość działania także osób poniżej 18 roku życia określonych w art. 3 ust. 2, 3 tejże ustawy;
- 6) Zakładanie i prowadzenie działalności kół gospodyń wiejskich należałoby prowadzić na podstawie ustawy Prawo o stowarzyszeniach. Tworzenie nowych zasad prowadzenia działalności KGW, odrębnych od powszechnie już znanych, mogą budzić niejasność i niezamierzone błędy formalno-prawne. Dotychczasowa praktyka odrębnych podmiotów prawnych takich jak kluby sportowe, lokalne grupy działania, zawsze łączyła ich funkcjonowanie w oparciu o ustawę Prawo o stowarzyszeniach. Brak jest uzasadnienia do zupełnie nowych regulacji w tym zakresie, tylko dla kół gospodyń wiejskich;
- 7) Tworzenie związków kół gospodyń wiejskich, analogicznie jak powyżej zakładanie i prowadzenie KGW, powinno podlegać zapisom ustawy Prawo o stowarzyszeniach;
- 8) Rejestracja kół gospodyń wiejskich powinna być prowadzona w starostwach, podobnie jak stowarzyszeń zwykłych i klubów sportowych lub w Krajowym Rejestrze Sądowym, jak stowarzyszenia rejestrowe i fundacje. Starostwa i sądy są do tego przygotowane i posiadają wieloletnie doświadczenie. Oddanie rejestracji KGW w gestię Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa niepotrzebnie rozszerza katalog instytucji publicznych zajmujących się rejestracją organizacji obywatelskich oraz przedłuży proces rejestracji KGW z powodu braku struktur, procedur i doświadczenia w Agencji. Ponadto w ślad za nowymi przepisami nie przygotowano samych Agencji do pełnienia roli organu nadzoru nad kołami gospodyń wiejskich;
- 9) Wnioskowanie KGW o wsparcie finansowe powinno być oparte o sprawdzone procedury określone w ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, adekwatne do wielkości wsparcia, a więc możliwe jest stosowanie wzorów ofert i sprawozdań określonych na podstawie art. 19a ww. ustawy. Zapisane w ustawie o kołach gospodyń wiejskich zasady finansowania KGW budzą bowiem wątpliwości (art. 35 ustawy) - zabrakło informacji, co to za wnioski, co ma zawierać, jakie są kryteria i zasady dotyczące starania się o dofinansowanie;

- 10) Prowadzenie księgowości powinno być na identycznych zasadach, jak dla innych organizacji obywatelskich. Istnieje już bowiem możliwość prowadzenia uproszczonej ewidencji przychodów i kosztów;
- 11) Niezrozumiałe są zapisy art. 24 ustawy dotyczące sprzedaży wyrobów sztuki ludowej, w tym rękodzieła i rzemiosła ludowego i artystycznego, lub żywności regionalnej, a także sprzedaży, najmu lub dzierżawy składników majątkowych. Z obecnego zapisu można wnioskować, że przychody z tego tytułu nie stanowią działalności gospodarczej KGW. Zapisy te nie są jasne i wymagają wyjaśnienia, czy dotyczą działalności gospodarczej prowadzonej przez KGW, czy działalności statutowej odpłatnej, jak ujęte jest to w ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Jeżeli dotyczyłoby to działalności statutowej odpłatnej, to wprowadzałoby to nierówność traktowania wobec innych organizacji pozarządowych, które nie mogą do prowadzonej działalności statutowo odpłatnej ujmować sprzedaży wyrobów sztuki ludowej, w tym rękodzieła i rzemiosła ludowego i artystycznego, lub żywności regionalnej, a także sprzedaży, najmu lub dzierżawy składników majątkowych;
- 12) Wzór statutu koła gospodyń wiejskich powinien być oparty na zapisach ustawy Prawo o stowarzyszeniach. Zupełnie niezrozumiały jest obecny zapis w tym wzorze pozwalający aby, majątek pozostały po likwidacji KGW stał się własnością członków tego koła w dniu likwidacji. Zapis powinien wyraźnie wskazywać, że majątek zlikwidowanego stowarzyszenia przeznacza się na cel określony w statucie, a w razie braku postanowień statutu w tej sprawie, to sąd orzeka o przeznaczeniu majątku na określony cel społeczny.
- 13) Dolnośląska Rada Działalności Pożytku Publicznego wnioskuje, aby nowelizacja ustawy o kołach gospodyń wiejskich została przeprowadzona w trybie pilnym, ponieważ jest duże zainteresowanie tą formą stowarzyszania się, a nieprecyzyjne zapisy wprowadzają w błąd zainteresowanych.

Przewodniczący
Dolnośląskiej Rady Działalności
Pożytku Publicznego
Arkadiusz Zagrounik